

Central European
Digital Media
Observatory

Dezinformační narativy na Slovensku

CEDMO Special Brief

Květen 2023

Publikováno 29. května 2023

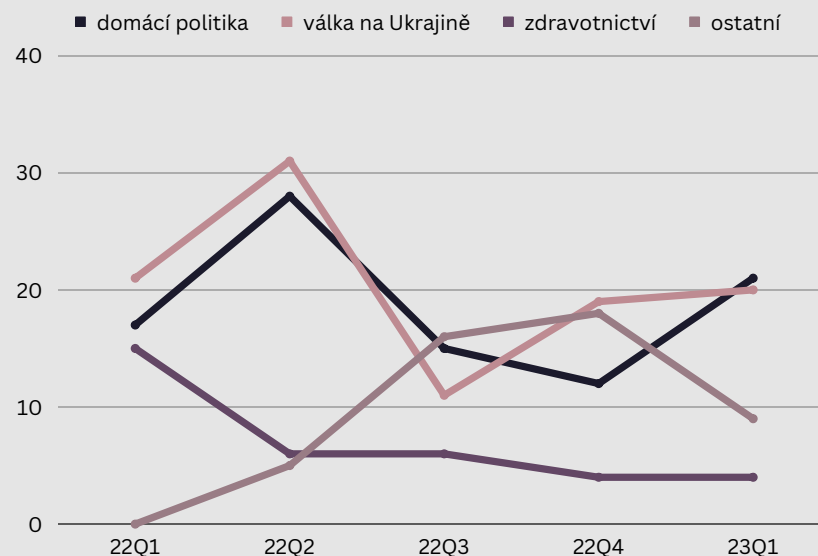
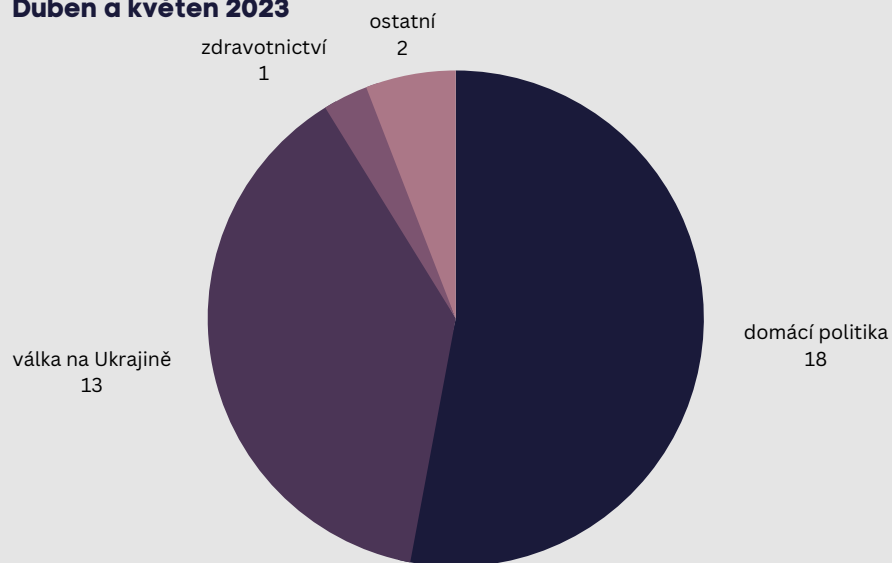
Trendy dezinformačních narativů

Hlavní trendy a dezinformační narativy na jaře 2023

V dubnu a květnu 2023 pokračoval trend předchozích čtvrtletí a ve slovenském online prostoru bylo i nadále významně zastoupené téma války na Ukrajině. Do popředí se nicméně dostalo obecné téma domácí politiky. Fact-checkingové organizace v CEDMO v dubnu a květnu publikovaly celkem 34 fact-checků ve slovenštině, z nichž se 13 týkalo situace na Ukrajině nebo domácího dění souvisejícího s Ukrajinou. 18 textů se zaměřovalo na domácí politiku Slovenska a v jediném článku se fact-checkeři věnovali tématu zdravotnictví.

Zastoupení témat ve fact-checkových textech

Duben a květen 2023

Pozn.: Některé fact-checky se týkají více témat zároveň.

Hlavní narativy na Slovensku

Ukrajinská pšenice

V průběhu dubna ve slovenském online prostoru rezovalo téma ukrajinského obilí. U pšenice dovezené z Ukrajiny se objevilo podezření na nadměrný výskyt pesticidů, což se okamžitě promítlo do celé řady virálních nepravdivých či manipulativních příspěvků, které zpochybňovaly hospodářskou a vojenskou podporu Ukrajině. Téma ukrajinské pšenice využila také celá řada slovenských politiků, zejména z hnutí Republika.

Zatykač na Putina

Mezinárodní trestní soud vydal zatykač na Vladimira Putina kvůli únosům ukrajinských dětí do Ruska. Podle virálního videa je tento zatykač neplatný, protože Rusko ani Ukrajina nejsou smluvními státy Mezinárodního trestního soudu. Jak ale ve svém článku vysvětluje AFP, přestože Ukrajina není smluvním státem, přijala jurisdikci soudu pro případy závažných zločinů.

Žaloba na Maďarsko

Žaloba Evropské komise kvůli maďarskému zákonu namířenému proti LGBTI+ lidem vyvolala reakce řady politiků, ale také konspiračního webu Badatel. Jak vysvětluje ve svém článku Infosecurity.sk, Badatel kritizoval Evropskou unii, přitom ale dezinterpretoval obsah samotné žaloby proti Maďarsku a reprodukoval manipulativní rétoriku, která spojuje homosexualitu s pedofilii.

Hlavní narativy na Slovensku

Politika

Manipulace s nahrávkami NAKA

Předseda SMER-SD Robert Fico opakovaně mluvil o údajné zaujatosti policejních vyšetřovatelů korupčních kauz. V této souvislosti argumentuje nahrávkami, které mají prokazovat manipulaci NAKA s vyšetřováním. Jak ale vyplývá z textů [Demagog.sk](#) a [Infosecurity.sk](#), Ficem zveřejňované nahrávky jsou sestříhané a vyrženy z kontextu.

Opoziční kritika vlády

Opoziční politici [útočili](#) na vládu pomocí nepodložených a manipulativních tvrzení. Členové vlády Eduarda Hegera i vznikající úřednické vlády jsou označováni za otroky západních zemí, kteří podkopávají autonomii Slovenska. Jak popisuje [Infosecurity.sk](#), terčem podobných útoků i ze strany L'SNS, Igora Matoviče a Roberta Fica je také prezidentka Čaputová.

Kritika vlády za pomoc Ukrajině

Slovenská vojenská technika se v kontextu války na Ukrajině stala klíčovým tématem politických diskuzí, někteří politici se nicméně ve svých argumentech nedrží faktů. Robert Fico například mluvil o amerických vrtulnících Viper pro Slovensko jako o "odlétaných" strojích a naznačoval, že systém S-300 a stíhačky MiG-29 Slovensko Ukrajině darovalo navzdory tomu, že je mohlo efektivně využít. To, že ani jedno Ficovo tvrzení není v souladu s fakty, vysvětluje ve svých analýzách [Demagog.sk](#) (1, 2).

Více než polovina Slováků připouští možnost zfalšování voleb

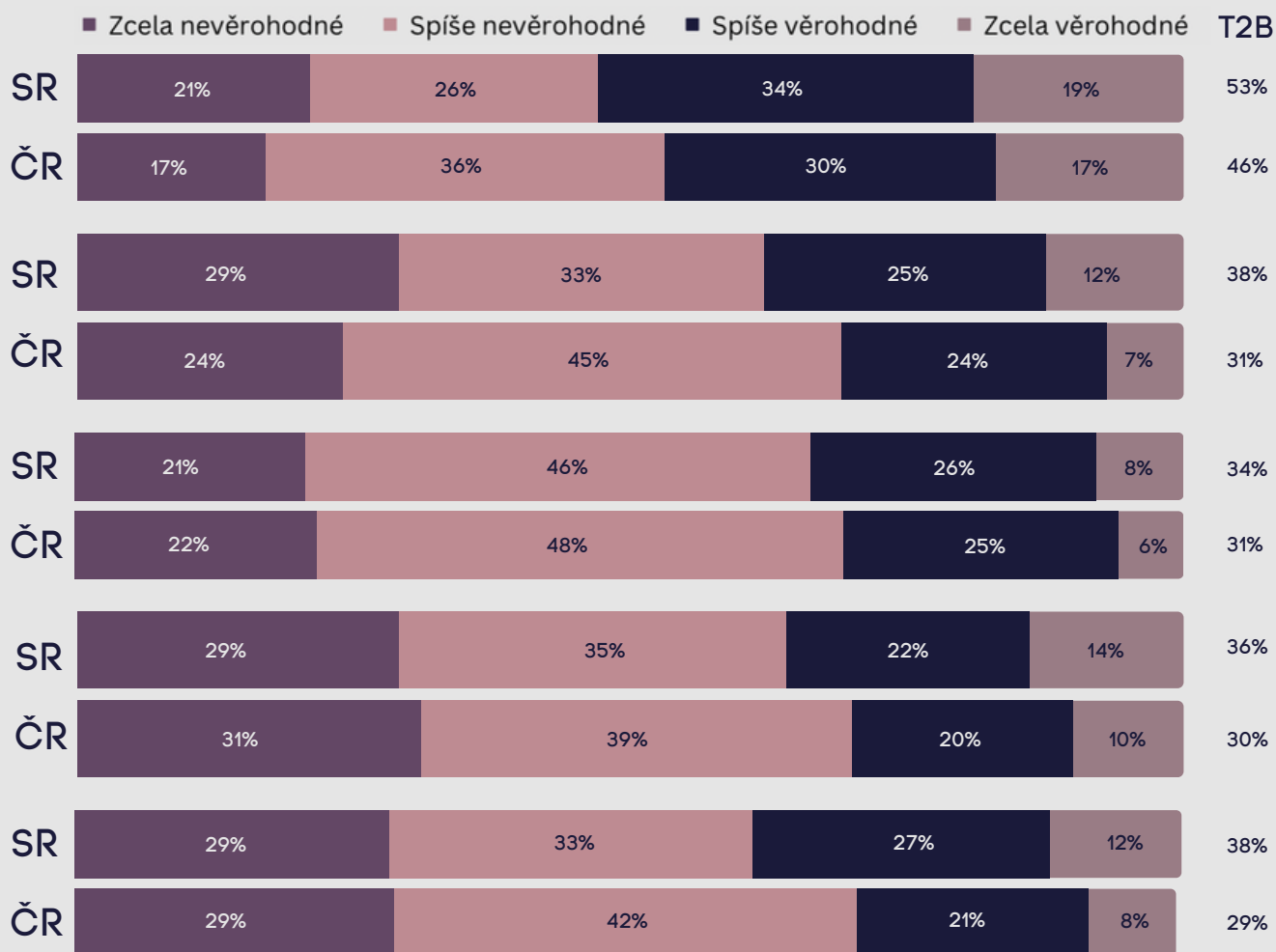
Možnost zfalšování prezidentských voleb je v České republice/na Slovensku vysoká, proto by měl být přijat zákon o zveřejňování protokolů okrskových komisí obcemi.

Složení nové úřednické vlády Slovenské republiky konzultovala slovenská prezidentka Zuzana Čaputová s velvyslanectvím USA v Bratislavě.

Čínský prezident Si Ťin-pching se prostřednictvím videa obrátil na ukrajinského prezidenta Volodymyra Zelenského a vyzval jej ke složení zbraní. Odmítnutí výzvy čínského prezidenta přitom může mít pro Ukrajinu vojenské následky.

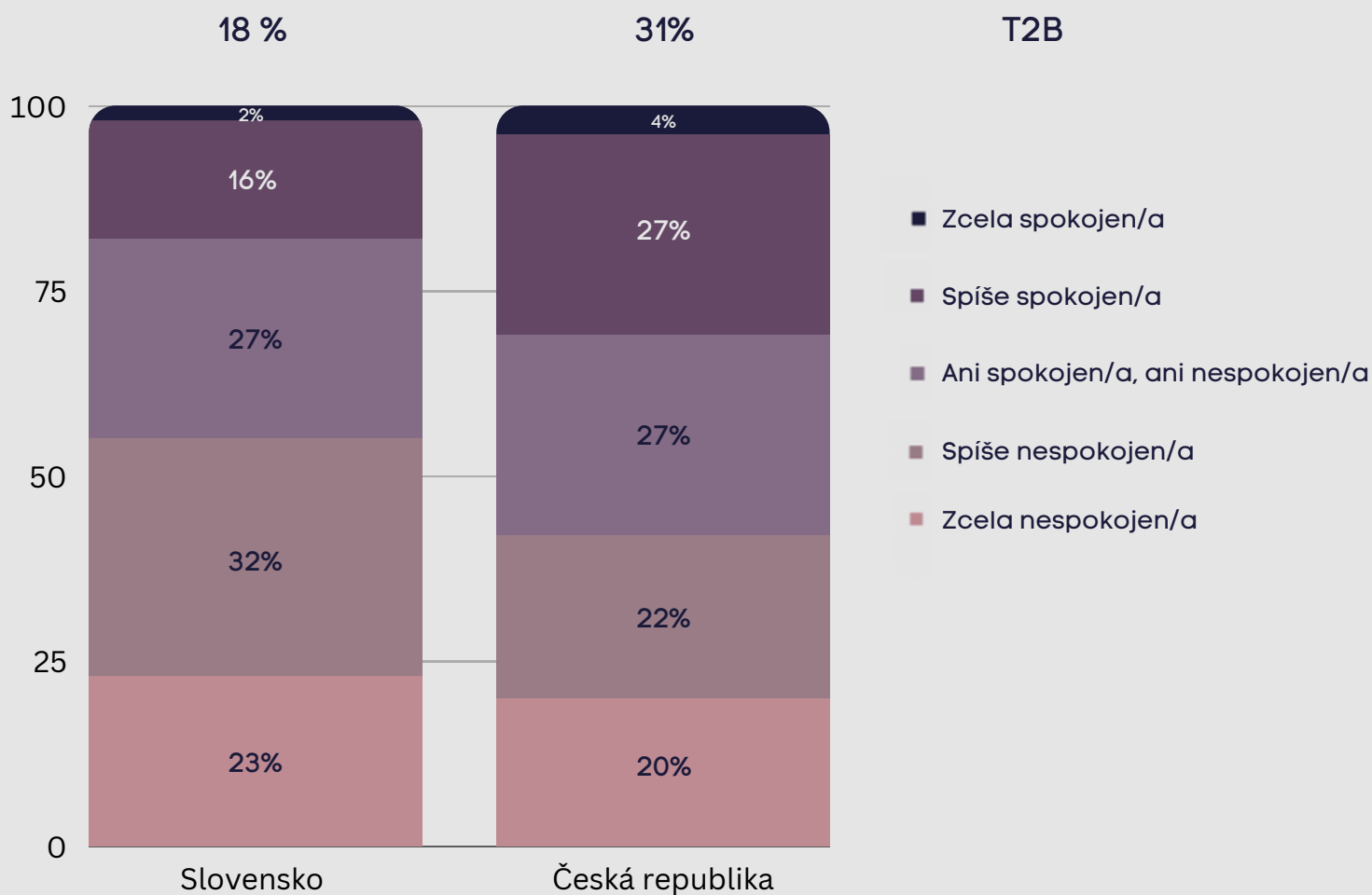
Evropská unie nařizuje přimíchávání hmyzího proteinu do potravin, čímž ohrožuje lidské zdraví. Kvůli chitinu je hmyz pro lidi nestravitelný a způsobuje rakovinu i další nemoci.

Podle zprávy ruské parlamentní komise, která vyšetřuje činnost údajných amerických biologických laboratoří na Ukrajině, je cílem USA vyvinout univerzální biologickou zbraň, která by byla schopná napadat nejen lidi, ale i zvířata a zemědělské plodiny.

Pozn: T2B vyjadřuje součet hodnot Zcela věrohodné a Spíše věrohodné

Spokojenost s fungováním demokracie je na Slovensku výrazně nižší než v České republice

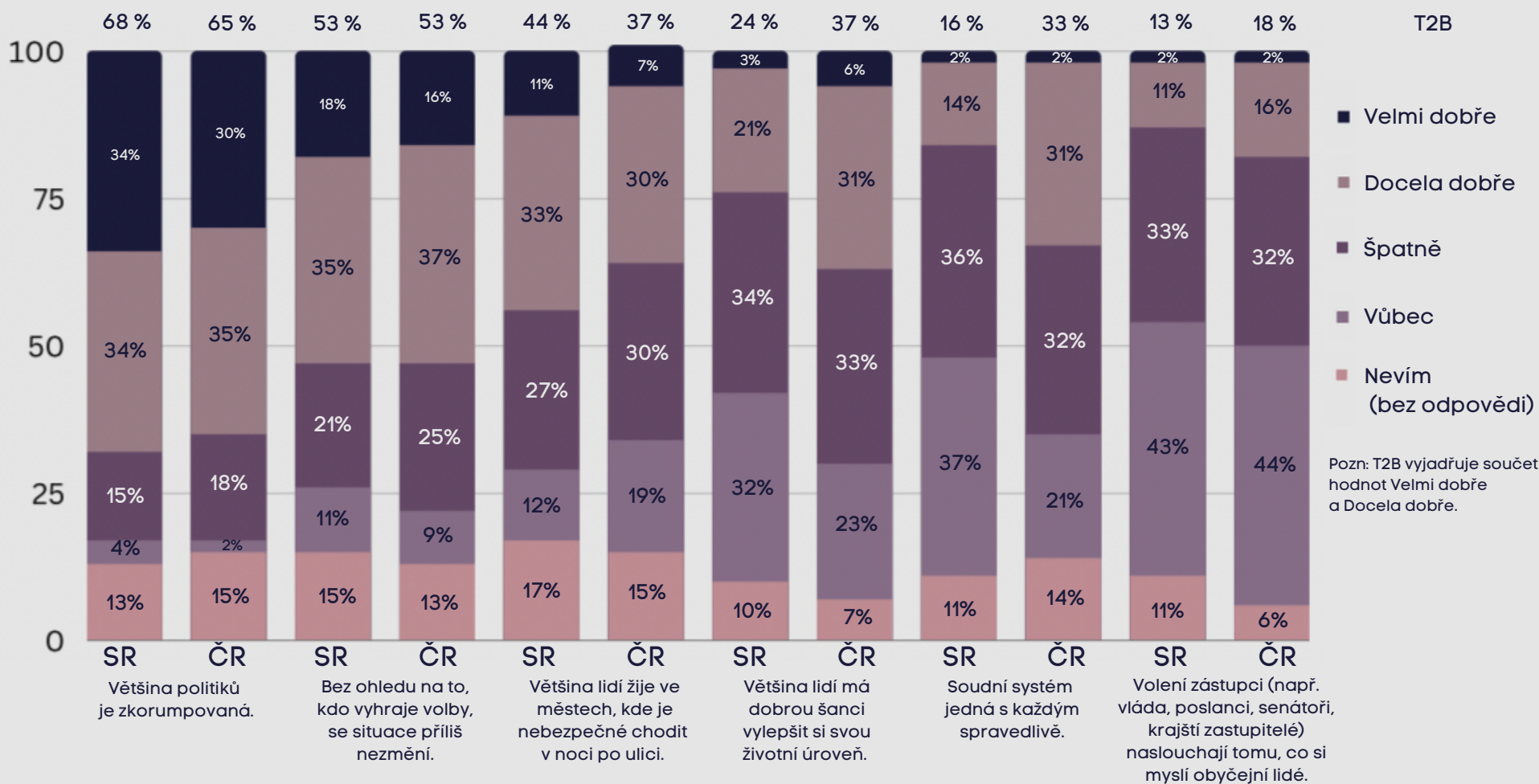

Pozn: T2B vyjadřuje součet hodnot Zcela spokojen/a a Spíše spokojen/a

Opomíjení obyčejných lidí i pocit, že volby toho nemohou příliš změnit

Součástí výzkumu byla i sada otázek týkajících se fungování demokratického systému a role společnosti. Na Slovensku opět platí, že je většina výroků týkajících se stavu demokracie v zemi z pohledu populace hodnocena hůře než v České republice.

Otázka: Do jaké míry podle Vás popisují následující tvrzení situaci na Slovensku a v České republice?

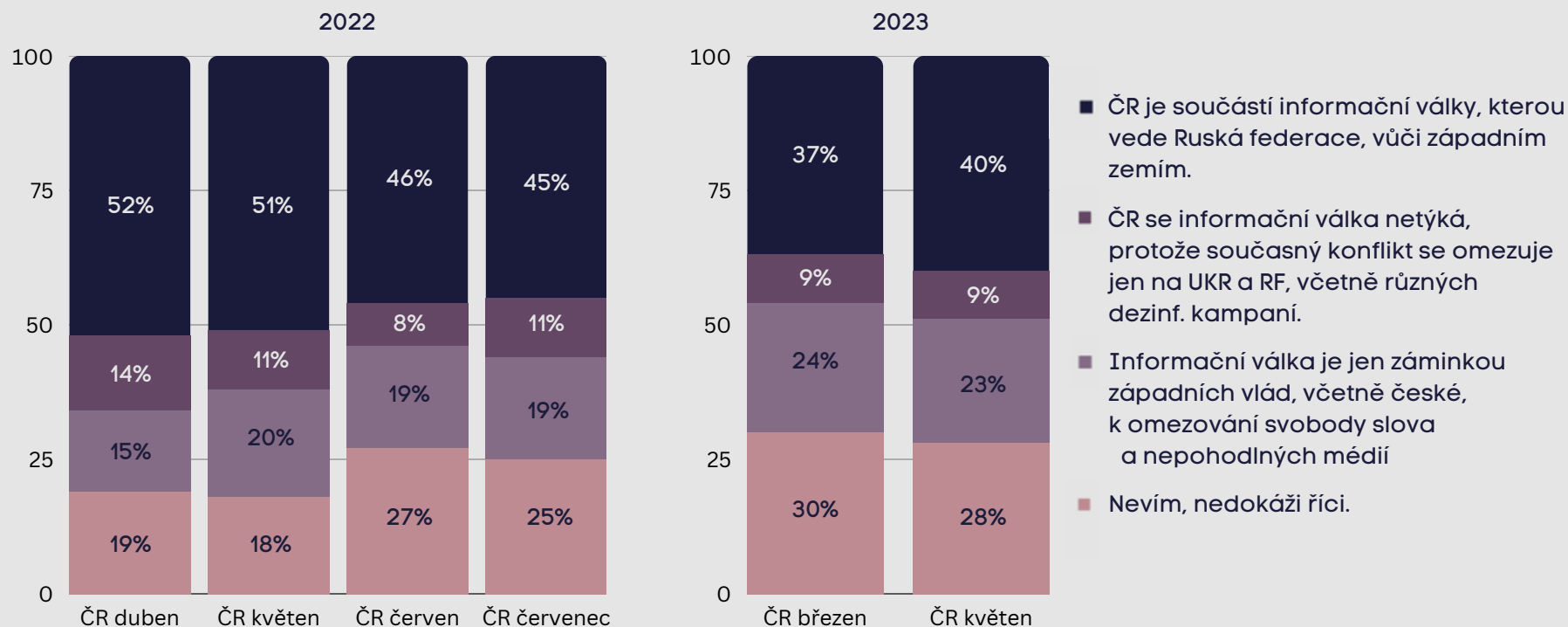

V informační válce jsme podle 4 z 10 Čechů

V České republice 40 % populace souhlasí s výrokem, že ČR je součástí informační války, kterou vede Ruská federace vůči západním zemím. Toto číslo je podobné předchozí vlně výzkumu realizované v letošním březnu, nicméně je stále nižší, než tomu bylo na jaře loňského roku. 23 % populace se domnívá, že informační válka je pouze záminkou západních vlád k omezování svobody slova a nepohodlných médií, 28 % na to nemá žádný názor či to nedokáže posoudit.

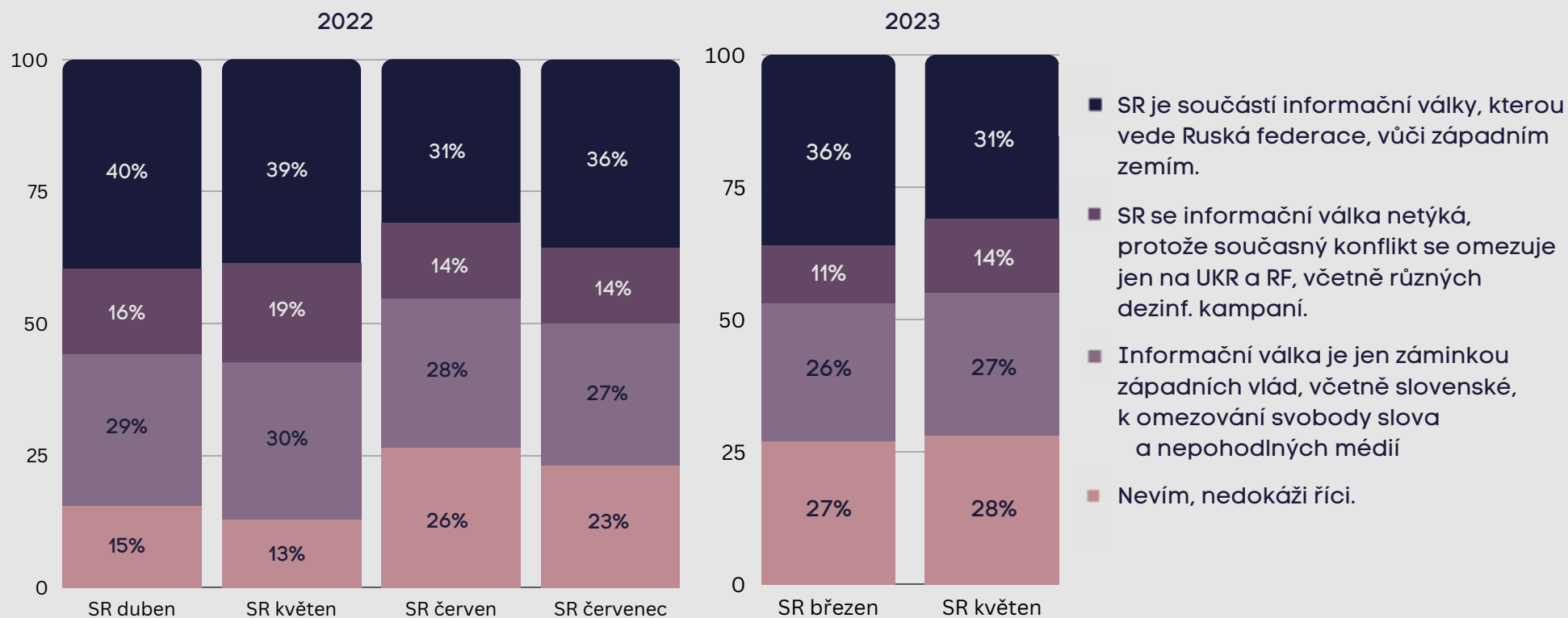
Že je ČR součástí informační války vedené Ruskem, si častěji myslí voliči současných vládních stran, ale také voliči ČSSD. Naopak až 6 z 10 voličů SPD vidí informační válku pouze jako záminku západních vlád. Častěji s tímto názorem souhlasí také voliči KSČM a voliči s nižším vzděláním.

Otázka: Který z následujících výroků nejlépe vystihuje Váš pohled na válečný konflikt na Ukrajině, resp. jeho dopady na Českou republiku?

Výsledky za Slovensko jsou i v této otázce odlišné. Pouze 31 % Slováků si myslí, že Slovensko je součástí informační války, kterou vede Ruská federace, vůči západním zemím. 27 % poté souhlasí s tvrzením o zámince západních vlád k omezování svobody slova a nepohodlných médií. Podobně jako v České republice, i na Slovensku je 28 % obyvatel, kteří na toto téma nemají jasný názor.

Otázka: Který z následujících výroků nejlépe vystihuje Váš pohled na válečný konflikt na Ukrajině, resp. jeho dopady na Slovensko?

Metodika výzkumu

Velikost vzorku	1004 respondentů v SR, 1047 respondentů v ČR
Termín dotazování	v SR 16.–19. 5. 2023, v ČR 11.–16. 5. 2023
Metoda sběru dat	online dotazování přes Ipsos panel Populacia.sk a Populace.cz
Reprezentativita	kvótní výběr (kvóty na pohlaví, vzdělání, kraje, VMB, věk, ekonomický status) výzkum je reprezentativní pro obecnou populaci od 18 let
Realizátor a zadavatel	výzkum realizuje společnost Ipsos (člen SAVA a SIMAR) exkluzivně pro Univerzitu Karlovu – CEDMO

Tato publikace shrnuje práci vybraných fact-checkingových organizací v rámci CEDMO (AFP, Demagog.sk a Infosecurity.sk) za květen 2023.

Odkazy na veškeré fact-checkové výstupy použité v této publikaci naleznete ZDE.

Za obsah fact-checkingové části publikace je zodpovědný Demagog.cz, kontaktní osoba: Petr Gongala, e-mail: petr.gongala@demagog.cz.

Za obsah výzkumné části publikace je zodpovědná Universita Karlova, kontaktní osoba: Václav Moravec, e-mail: vaclav.moravec@fsv.cuni.cz

Kontaktní osoba CEDMO: Anja Grabovac, e-mail: anja.grabovac@fsv.cuni.cz

